TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2018. gada 19. septembrī* [i]

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Sociālā politika – Direktīva 2000/78/EK – Vienlīdzīga attieksme nodarbinātības un profesijas jomā – 2. panta 2. punkts – Jebkādas diskriminācijas invaliditātes dēļ aizliegums – Koplīgums par sociālo nodrošinājumu – Pagaidu papildu pabalsts par labu bijušajiem sabiedroto spēku civilajiem darbiniekiem Vācijā – Šī pabalsta izmaksas izbeigšana, ja ieinteresētā persona atbilst nosacījumiem attiecībā uz tiesībām uz priekšlaicīgu vecuma pensiju, kas atbilstoši likumā noteiktajai pensiju apdrošināšanas sistēmai tiek piešķirta personām ar invaliditāti

Lieta C-312/17

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Landesarbeitsgericht Hamm* (Federālās zemes Darba lietu tiesa Hammā, Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2017. gada 28. martā un kas Tiesā reģistrēts 2017. gada 29. maijā, tiesvedībā

Surjit Singh Bedi

pret

Bundesrepublik Deutschland,

Bundesrepublik Deutschland in Prozessstandschaft für das Vereinigte Königreich von Großbritannien und Nordirland.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], tiesneši J. Malenovskis [*J. Malenovský*], M. Safjans [*M. Safjan*] (referents), D. Švābi [*D. Šváby*] un M. Vilars [*M. Vilaras*],

ģenerāladvokāte: E. Šarpstone [*E. Sharpston*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– Vācijas valdības vārdā – *T. Henze* un *J. Möller*, pārstāvji,

– *Bundesrepublik Deutschland in Prozessstandschaft für das Vereinigte Königreich von Großbritannien und Nordirland* vārdā – *B. von Buchholz, Rechtsanwältin*,

– Eiropas Komisijas vārdā – *D. Martin* un *M. Kellerbauer*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – vācu.

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus 2018. gada 29. maija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes Direktīvas 2000/78/EK (2000. gada 27. novembris), ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju (OV 2000, L 303, 16. lpp.), 2. panta 2. punktu.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *Surjit Singh Bedi* un *Bundesrepublik Deutschland* (Vācijas Federatīvā Republika), kā arī *Bundesrepublik Deutschland in Prozessstandschaft für das Vereinigte Königreich von Großbritannien und Nordirland* (Vācijas Federatīvā Republika, īstenojot Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes pārstāvības tiesības) par tādas pagaidu papildu pabalsta izmaksas izbeigšanu, kura paredzēta koplīgumā, ja ieinteresētā persona atbilst nosacījumiem, lai saņemtu priekšlaicīgu vecuma pensiju, kas atbilstoši likumā noteiktajai pensiju apdrošināšanas sistēmai tiek piešķirta personām ar invaliditāti.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Atbilstoši Direktīvas 2000/78 8., 11.–13. un 15. apsvērumam:

> "(8) Nodarbinātības pamatnostādnes 2000. gadam, par kurām Helsinkos 1999. gada 10. un 11. decembrī vienojās Eiropas Padome, uzsver vajadzību veicināt apstākļus sociāli integrēta darba tirgus nodrošināšanai, formulējot saskaņotu to politiku kopumu, kuru mērķis ir cīnīties ar diskrimināciju pret grupām, piemēram, pret invalīdiem. Tajās uzsvērta arī vajadzība pievērst īpašu uzmanību gados vecāku darba ņēmēju atbalstīšanai, lai palielinātu viņu kā darbaspēka īpatsvaru.
>
> [..]
>
> (11) Diskriminācija reliģijas vai uzskatu, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ var apdraudēt EK līguma mērķu sasniegšanu, jo īpaši augsta līmeņa nodarbinātības un sociālās aizsardzības sasniegšanu, dzīves līmeņa un dzīves kvalitātes paaugstināšanu, ekonomisko un sociālo kohēziju un solidaritāti, un personu brīvu pārvietošanos.
>
> (12) Šajā nolūkā attiecībā uz šīs direktīvas aptvertajām jomām visā Kopienā būtu jāaizliedz tieša vai netieša diskriminācija reliģijas vai uzskatu, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ. Šāds diskriminācijas aizliegums būtu jāpiemēro arī trešo valstu pilsoņiem, bet tas neattiecas uz atšķirīgu attieksmi, kā pamatā ir pilsonība un kas neierobežo noteikumus, kuri reglamentē trešo valstu pilsoņu iebraukšanu un uzturēšanos, kā arī viņu darba un profesijas iespējas.
>
> (13) Šo direktīvu nepiemēro sociālā nodrošinājuma un sociālās aizsardzības sistēmām, kuru piedāvātos atvieglojumus neuzskata ne par ieņēmumiem tādā nozīmē, ko šim terminam piešķir EKL 141. panta piemērošanas nolūkā, ne par jebkāda veida valsts veiktu maksājumu, kura mērķis ir nodrošināt darba vai darba saglabāšanas iespējas.
>
> [..]

(15) Tādu faktu novērtēšana, pēc kuriem var spriest, vai ir notikusi tieša vai netieša diskriminācija, ir jautājums izskatīšanai valsts tiesu iestādēs vai citās kompetentās iestādēs saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem vai praksi. Šādos noteikumos jo īpaši var paredzēt netiešo diskrimināciju, kas jānosaka ar jebkuriem līdzekļiem, to skaitā, pamatojoties uz pierādījumiem, ko sniedz statistika."

4 Šīs direktīvas 1. pantā ir noteikts:

"Lai vienlīdzīgas attieksmes princips stātos spēkā dalībvalstīs, šīs direktīvas mērķis attiecībā uz nodarbinātību un profesiju ir noteikt [vispārēju] sistēmu, lai apkarotu diskrimināciju reliģijas, uzskatu, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ."

5 Minētās direktīvas 2. panta 1. un 2. punktā ir paredzēts:

"1. Šajā direktīvā "vienlīdzīgas attieksmes princips" nozīmē to, ka nav ne tiešas, ne netiešas diskriminācijas, kuras pamatā ir jebkurš 1. pantā minēts iemesls.

2. Šā panta 1. punktā:

a) uzskata, ka tiešā diskriminācija notiek tad, ja salīdzināmā situācijā pret vienu personu izturas, ir izturējušies vai izturētos sliktāk nekā pret citu personu jebkura 1. punktā minēta iemesla dēļ;

b) pieņem, ka netiešā diskriminācija notiek tad, ja acīmredzami neitrāla noteikuma, kritērija vai prakses dēļ personas, kuras atbalsta konkrētu reliģiju vai uzskatus, kurām ir konkrēta invaliditāte, konkrēts vecums vai konkrēta seksuālā orientācija, atrodas konkrētā nelabvēlīgā situācijā salīdzinājumā ar otru personu, ja vien:
   i) šis noteikums, kritērijs vai prakse nav objektīvi attaisnota ar likumīgu mērķi un ja vien nav pienācīgi un vajadzīgi līdzekļi šā mērķa sasniegšanai vai
   ii) attiecībā uz personām, kam ir konkrēta invaliditāte, darba devējam vai jebkurai personai vai organizācijai, uz kuru attiecas šī direktīva, saskaņā ar valsts tiesību aktiem jāveic atbilstīgi pasākumi, kas atbilst 5. pantā noteiktajiem principiem, lai novērstu trūkumus, ko paredz minētais noteikums, kritērijs vai prakse."

6 Šīs pašas direktīvas 3. panta 1. un 3. punktā ir noteikts:

"1. Nepārsniedzot Kopienas kompetenci, šo direktīvu piemēro visām personām gan valsts, gan privātajā sektorā, tostarp valsts iestādēs, attiecībā uz:

[..]

c) nodarbinātīb[as] un darba nosacījumiem, to skaitā atlaišanu un atalgojumu;

[..]

3. Šī direktīva neattiecas uz nekādiem maksājumiem, ko veic saistībā ar valsts vai līdzīgām sistēmām, tostarp valsts sociālā nodrošinājuma vai sociālās aizsardzības sistēmām."

7 Direktīvas 2000/78 16. pants ir formulēts šādi:

"Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka:

a) atceļ normatīvus un administratīvus aktus, kas ir pretrunā ar vienlīdzīgas attieksmes principu;

b) pasludina vai var pasludināt par spēkā neesošiem vai groza jebkurus noteikumus, kas ir pretrunā ar vienlīdzīgas attieksmes principu, kurš ir iekļauts līgumos vai kolektīvajos līgumos, uzņēmumu iekšējās kārtības noteikumos vai noteikumos, kas reglamentē neatkarīgās profesijas un darba ņēmēju un darba devēju organizācijas."

Vācijas tiesības

8 1971. gada 31. augusta *Tarifvertrag zur sozialen Sicherung der Arbeitnehmer bei den Stationierungsstreitkräften im Gebiet der Bundesrepublik Deutschland* (Koplīgums par darbinieku, kurus nodarbina Vācijas Federatīvajā Republikā izvietotie bruņotie spēki, sociālo nodrošinājumu; turpmāk tekstā – "*TV SozSich*") starp Vācijas Federatīvo Republiku un dažādām arodbiedrībām tika noslēgts ar mērķi reglamentēt nodarbinātības nosacījumus, kas attiecas uz tādiem darba ņēmējiem, kuri strādā tās teritorijā izvietotajos bruņotajos spēkos, izcelsmes valstu, tostarp Apvienotās Karalistes, vārdā.

9 *TV SozSich* 2. pantā "Atbilstības nosacījumi" ir noteikts:

"Tiesības uz pabalstiem, kas paredzēti šajā koplīgumā, ir darba ņēmējiem, kuri

1. tiek atlaisti štatu samazināšanas dēļ,
   a) kas izriet no militārā personāla skaita samazināšanas,
   b) kas izriet no vietu vai vienību likvidēšanas vai to pārcelšanas ārpus pašreizējās pastāvīgās darbavietas perimetra tāda lēmuma rezultātā, ko militāru apsvērumu dēļ pieņēmusi hierarhijā augstākā iestāde,

2. ja atlaišanas brīdī
   a) viņi vismaz gadu strādā pilna laika darbu,
   b) viņi var iesniegt pierādījumus par vismaz pieciem darba gadiem [1966. gada 16. decembra *Tarifvertrag für die Arbeitnehmer bei den Stationierungsstreitkräften im Gebiet der Bundesrepublik Deutschland* (Koplīgums par darbinieku, kurus nodarbina Vācijas Federatīvajā Republikā izvietotie bruņotie spēki, sociālo nodrošinājumu; turpmāk tekstā – "*TV AL II*")] 8. panta izpratnē vai [1968. gada 30. janvāra *Tarifvertrag für die bei den Dienststellen, Unternehmen und sonstigen Einrichtungen der alliierten Behörden und der alliierten Streitkräfte im Gebiet von Berlin beschäftigten Arbeitnehmer* (Koplīgums par dienestu, uzņēmumu un citu sabiedroto administrāciju struktūrvienību un bruņoto spēku darbiniekiem Berlīnes spēkos; turpmāk tekstā – "*TV B II*")] izpratnē un ir sasnieguši 40 gadu vecumu,
   c) pēdējos piecus gadus viņu pastāvīgā dzīvesvieta ir bijusi *TV AL II* vai *TV B II* teritoriālajā piemērošanas jomā,
   d) viņi neatbilst nosacījumiem, lai saņemtu vecuma pensiju vai priekšlaicīgu vecuma pensiju atbilstoši likumā noteiktajai pensiju apdrošināšanas sistēmai, un

3. ja viņiem nav piedāvāts nekāds cits pieņemams darbs *TV AL II* piemērošanas jomā [..]."

10 *TV SozSich* 4. pantā "Pagaidu papildu pabalsts" ir paredzēts:

"1. Pagaidu papildu pabalstu izmaksā:
   a) kā papildinājumu ienākumiem, kas tiek saņemti citā darbā, kas ir ārpus Vācijas teritorijā izvietotajiem bruņotajiem spēkiem,
   b) kā papildinājumu *Bundesanstalt für Arbeit* [(Federālais nodarbinātības birojs, Vācija)] maksājumiem, ko piešķir bezdarba dēļ vai saistībā ar profesionālās izglītības pasākumiem (bezdarba pabalsts, bezdarbnieku sociālais pabalsts, uzturlīdzekļu pabalsts),

c) kā papildinājumu slimības pabalstiem, kas atbilstoši likumā noteiktajai veselības apdrošināšanas sistēmai izmaksāti slimības dēļ, vai invaliditātes pabalstiem, kas atbilstoši likumā noteiktajai apdrošināšanas pret nelaimes gadījumiem sistēmai izmaksāti darbnespējas gadījumā, kuru izraisījis nelaimes gadījums darbā.

[..]

3. a) (1) Aprēķina bāze pagaidu pabalstam, kas tiek izmaksāts kā papildinājums ienākumiem, kuri tiek saņemti citā darbā [(1. punkta a) apakšpunkts)] ir pamatalga, kura ar koplīgumu paredzēta *TV AL II* 16. panta 1. punkta a) apakšpunktā, kas darbiniekam pienācās atlaišanas dienā par pilnu kalendāro mēnesi, pamatojoties uz parasto darba laiku, kurš paredzēts līgumā (aprēķina formula: parastais iknedēļas darba laiks x 13: 3). [..]

5. a) Darba ņēmēji, kuri atlaišanas dienā ir sasnieguši

20 dienesta gadus (*TV AL II* vai *TV B II* 8. pants) un 55 gadu vecumu vai

25 dienesta gadus (*TV AL II* vai *TV B II* 8. pants) un 50 gadu vecumu,

saņem pagaidu papildu pabalstu saskaņā ar 1.–4. punktu bez laika ierobežojuma.

[..]"

11 *TV SozSich* 8. panta "Nepamatotu pagaidu papildu pabalstu izmaksas un atmaksas un iemaksu veikšanas izslēgšana" 1. punkta c) apakšpunktā ir noteikts:

"Pagaidu pabalsts netiek maksāts un iemaksas netiek veiktas par šādiem laikposmiem:

[..]

c) kas ir pēc mēneša, kurā darba ņēmējs atbilst nosacījumiem priekšlaicīgas vecuma pensijas vai invaliditātes pensijas saņemšanai atbilstoši likumā noteiktajai pensiju apdrošināšanas sistēmai."

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

12 *S. S. Bedi*, kurš dzimis 1954. gadā, ir atzīts par personu ar smagu invaliditāti ar darbspēju zudumu 50 % apmērā.

13 1978. gadā viņš sāka strādāt Apvienotās Karalistes bruņotajos spēkos Vācijā civilā darbinieka statusā, pēdējā darbvietā par objekta apsargu Minsterē (Vācija). Atbilstoši viņa darba līguma noteikumiem viņa darba attiecībām bija piemērojami Vācijas teritorijā izvietoto bruņoto spēku darba ņēmēju koplīgumi, tostarp *TV SozSich*.

14 *S. S. Bedi* no 2013. gada 31. decembra tika atlaists, jo Minsteres objekts tika slēgts. No 2014. gada 1. janvāra *S. S. Bedi* saņēma pagaidu papildu pabalstu, kas paredzēts *TV SozSich* 4. pantā (turpmāk tekstā – "pagaidu papildu pabalsts"). Šī pabalsta apmērs pēdējā reizē sasniedza 1604,20 EUR mēnesī.

15 2014. gada 1. martā *S. S. Bedi* sāka strādāt par apsargu privātā uzņēmumā, un no 2016. gada 1. aprīļa viņš šajā sabiedrībā ir nodarbināts uz pilnu darba laiku.

16 2015. gada 23. marta vēstulē Vācijas Federatīvā Republika informēja *S. S. Bedi*, ka viņš atbilst nosacījumiem, lai varētu saņemt priekšlaicīgu vecuma pensiju personām ar smagu invaliditāti atbilstoši likumā noteiktajai pensiju apdrošināšanas sistēmai, kopš 2015. gada 1. maija un ka tādējādi viņa tiesības saņemt pagaidu papildu pabalstu beidzoties 2015. gada 30. aprīlī saskaņā ar *TV SozSich* 8. panta 1. punkta c) apakšpunktu. Pēdējā minētajā dienā šī pabalsta izmaksa tika izbeigta.

17 *S. S. Bedi* situācijā priekšlaicīgās vecuma pensijas personām ar smagu invaliditāti apmērs bija 909,50 EUR apmērā mēnesī, ņemot vērā samazinājumu par 10,80 % par 36 mēnešu laikposmu, kuros viņam pensija tika izmaksāta priekšlaicīgi. Papildu ieņēmumu maksimālais apmērs, kādus viņš drīkstēja gūt kopā ar minēto vecuma pensiju, šīs pensijas apmēram nesamazinoties, esot 450 EUR mēnesī attiecībā uz pilnu vecuma pensiju. Ieņēmumu maksimālais apmērs kopā ar daļējo vecuma pensiju, kāda arī ir iespējama *S. S. Bedi*, esot 2310 EUR; 1750 EUR un 1200 EUR attiecībā uz daļējām pensijām, kas atbilst attiecīgi 50 % un divām trešdaļām no pilnas pensijas. Šajā gadījumā *S. S. Bedi* varot saņemt daļēju pensiju, kas atbilst divām trešdaļām no šādas pensijas.

18 *S. S. Bedi* cēla prasību *Arbeitsgericht Münster* (Minsteres Darba lietu tiesa, Vācija) pret Vācijas Federatīvo Republiku, pirmkārt, kā pret *TV SozSich* līgumslēdzēju pusi un, otrkārt, pamatojoties uz 56. panta 8. punktu 1951. gada 19. jūnija Nolīgumā par Ziemeļatlantijas līguma organizācijas dalībvalstu nolīguma par to bruņoto spēku statusu papildināšanu attiecībā uz Vācijas Federatīvajā Republikā izvietotajiem ārvalstu bruņotajiem spēkiem, kas parakstīts 1959. gada 3. augustā, ar grozījumiem, kas izdarīti 1971. gada 21. oktobrī, 1981. gada 18. maijā un 1993. gada 18. martā, lai apmierinātu Apvienotās Karalistes tiesības. Viņš lūdza, lai minētā tiesa konstatētu pienākumu turpināt izmaksāt viņam pagaidu papildu pabalstu pēc 2015. gada 1. maija. Ar spriedumu, kas paziņots 2016. gada 11. februārī, *Arbeitsgericht Münster* (Minsteres Darba lietu tiesa) *S. S. Bedi* prasību noraidīja.

19 *S. S. Bedi* iesniedza apelācijas sūdzību par šo spriedumu *Landesarbeitsgericht Hamm* (Federālās zemes Darba lietu tiesa Hammā, Vācija). Viņš lūdza šai tiesai konstatēt pienākumu turpināt izmaksāt pagaidu papildu pabalstu, kā arī izmaksāt viņam šo pabalstu par mēnešiem no 2016. gada aprīļa līdz 2016. gada decembrim.

20 Iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai *TV SozSich* ar 8. panta 1. punkta c) apakšpunktu ir pārkāpts diskriminācijas invaliditātes dēļ aizliegums, kas noteikts Direktīvas 2000/78 1. un 16. pantā, situācijā, kad darba ņēmējs atbilst nosacījumiem, iegūstot tiesības saņemt priekšlaicīgu vecuma pensiju personām ar smagu invaliditāti, atbilstoši likumā noteiktajai pensiju apdrošināšanas sistēmai.

21 Saskaņā ar *Bundesarbeitsgericht* (Federālā darba lietu tiesa, Vācija) judikatūru ar *TV SozSich* 8. panta 1. punkta c) apakšpunktu attiecībā uz minētajiem darba ņēmējiem neesot ieviesta nekāda diskriminācija – nedz tieša, nedz netieša. Proti, šī tiesību norma, ņemot vērā nosacījumus, kādi paredzēti priekšlaicīgas vecuma pensijas saņemšanai, neesot balstīta uz invaliditāti, un katrā ziņā esot objektīvi pamatota ar likumīgu mērķi, jo līdzekļi tā sasniegšanai esot atbilstīgi un nepieciešami.

22 Tomēr, pēc iesniedzējtiesas domām, diskriminācija nevarot tikt izslēgta, ņemot vērā Tiesas neseno judikatūru, it īpaši 2012. gada 6. decembra spriedumu *Odar* (C-152/11, EU:C:2012:772).

23 Šajā ziņā iesniedzējtiesa it īpaši uzsver, ka *TV SozSich* 8. panta 1. punkta c) apakšpunktā paredzētais kritērijs ir balstīts uz tiesību uz priekšlaicīgu vecuma pensiju iegūšanu. Tā kā svarīga ir nevis faktiska pensijas saņemšana, bet gan tikai darba ņēmēja tiesības šādu pensiju saņemt, ar *TV SozSich* joprojām tiekot radīta situācija, ka pagaidu papildu pabalsts darba ņēmējiem ar invaliditāti tiek maksāts īsāku laiku nekā darba ņēmējiem bez invaliditātes. Sākotnējā situācija šīm abām darba ņēmēju kategorijām esot tāda pati tādā ziņā, ka darba devējs viņus ir atlaidis un viņiem ievērojamā vecuma un ilgo darba attiecību dēļ ir jāsaņem atbalsts, lai saglabātu pienācīgu dzīves līmeni, kādu viņiem nodrošināja viņu darbs un ar to saistītie ienākumi, līdz viņi saņem vecuma pensiju atbilstoši likumā noteiktajai pensiju apdrošināšanas sistēmai.

24 Tas, ka par kritēriju tiek ņemtas tiesības uz priekšlaicīgu vecuma pensiju personām ar smagu invaliditāti saistībā ar pagaidu papildu pabalstu, apdraudot priekšrocību, kas tiek iegūta, piešķirot pensiju, kura ir paredzēta, lai ņemtu vērā īpašās grūtības un riskus, ar kādiem saskaras darba ņēmēji ar smagu invaliditāti. Tā kā šī priekšrocība kompensē trūkumus, kādus ir radījusi vienīgi šī invaliditāte, minēto priekšrocību nedrīkstētu ņemt vērā, salīdzinot darba ņēmējus ar smagu invaliditāti un darba ņēmējus bez invaliditātes, un viņu situāciju attiecībā uz pagaidu papildu pabalsta saņemšanu. Citādi likumdevēja paredzētā kompensācija par īpašām grūtībām, kādas ir personām ar smagu invaliditāti, izraisītu viņiem nelabvēlīgas sekas.

25 Šādos apstākļos *Landesarbeitsgericht Hamm* (Federālās zemes Darba lietu tiesa Hammā) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai [Direktīvas 2000/78] 2. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam pretrunā ir koplīgumā ietverts tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram pagaidu papildu pabalsta – kura piešķiršanas mērķis ir nodrošināt darba ņēmējiem, kas ir zaudējuši savu darbavietu, atbilstošus iztikas līdzekļus, pamatojoties uz koplīgumā paredzēto pamata darba samaksu, līdz ekonomiska nodrošinājuma iegūšanas brīdim, kas iestājas ar tiesību uz pensiju atbilstoši [likumā noteiktajai pensiju apdrošināšanas] sistēmai iegūšanas brīdi, – izmaksāšana tiek izbeigta, iegūstot tiesības saņemt priekšlaicīgu vecuma pensiju, un kura piemērošanā tiek ņemta vērā iespēja saņemt priekšlaicīgu vecuma pensiju invaliditātes dēļ?"

Par prejudiciālo jautājumu

26 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2000/78 2. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādas koplīguma normas, kurās ir paredzēts izbeigt maksāt pagaidu papildu pabalstu, kas tiek piešķirts, lai nodrošinātu pienācīgus ieņēmumus darba ņēmējam, kurš zaudējis darbu, līdz viņam ir tiesības uz pensiju atbilstoši likumā noteiktajai pensiju apdrošināšanas sistēmai, ja šis darba ņēmējs atbilst nosacījumiem, lai saņemtu priekšlaicīgu vecuma pensiju, kura atbilstoši šai sistēmai paredzēta personām ar smagu invaliditāti.

27 Šajā gadījumā *TV SozSich* ir koplīgums, kas noslēgts starp Vācijas Federatīvo Republiku un dažādām arodbiedrībām attiecībā uz Vācijas Federatīvajā Republikā izvietotajos bruņotajos spēkos nodarbināto darba ņēmēju sociālo nodrošinājumu.

28 Ievadā ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru gan no Direktīvas 2000/78 nosaukuma un preambulas, gan arī no tās satura un mērķa izriet, ka ar to ir paredzēts izveidot vispārēju sistēmu, lai ikvienai personai garantētu vienlīdzīgu attieksmi "nodarbinātības un profesijas jomā", tai nodrošinot efektīvu aizsardzību pret diskrimināciju, kuras pamatā ir jebkurš no tās 1. pantā paredzētajiem iemesliem, tostarp invaliditāte (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2009. gada 18. jūnijs, *Hütter*, C-88/08, EU:C:2009:381, 33. punkts, un 2018. gada 14. marts, *Stollwitzer*, C-482/16, EU:C:2018:180, 20. punkts).

29 Lai atbildētu uz valsts tiesas jautājumu, pirmām kārtām, sākumā ir jāizvērtē, vai tādas tiesību normas, kādas ir *TV SozSich* normas par pagaidu papildu pabalstu, uz kura diskriminējošo raksturu tiek norādīts, ietilpst Direktīvas 2000/78 piemērošanas jomā.

30 Šajā ziņā minētās direktīvas piemērošanas joma, ņemot vērā tās 3. panta 1. punkta c) apakšpunktu un 3. punktu, skatot tos kopsakarā ar šīs direktīvas 13. apsvērumu, ir jāsaprot tādējādi, ka tā neattiecas uz valsts sociālā nodrošinājuma un sociālās aizsardzības sistēmām, ar kurām saistītās priekšrocības nav pielīdzināmas darba samaksai tajā šī jēdziena izpratnē, kāda tam ir saistībā ar LESD 157. panta 2. punkta piemērošanu (spriedumi, 2012. gada 6. decembris, *Dittrich* u.c., C-124/11, C-125/11 un C-143/11, EU:C:2012:771, 31. punkts, kā arī 2016. gada 2. jūnijs, C, C-122/15, EU:C:2016:391, 20. punkts).

31 Tādējādi ir svarīgi noteikt, vai pagaidu papildu pabalsts, kāds paredzēts *TV SozSich*, var tikt pielīdzināts darba samaksai LESD 157. panta izpratnē.

32 Saskaņā ar LESD 157. panta 2. punktu ar "darba samaksu" ir jāsaprot parasta pamatalga vai minimālā alga, kā arī jebkura cita atlīdzība naudā vai natūrā, ko darba ņēmējs par darbu tieši vai netieši saņem no darba devēja.

33 No Tiesas judikatūras izriet, ka "darba samaksas" jēdziens LESD 157. panta 2. punkta izpratnē ir jāinterpretē plaši. Tas ietver tostarp jebkuru pašreizēju vai nākotnē paredzētu atlīdzību naudā vai natūrā, ko darba ņēmējs, kaut arī netieši, saņem par darbu no darba devēja neatkarīgi no tā, vai to saņem saskaņā ar darba tiesiskajām attiecībām, tiesību aktiem vai brīvprātīgi. Turklāt apstāklis, ka atsevišķi pabalsti tiek izmaksāti pēc darba tiesisko attiecību izbeigšanās, neliedz tiem pēc to rakstura būt par darba samaksu iepriekš minēto normu izpratnē (spriedumi, 2012. gada 6. decembris, *Dittrich* u.c., C-124/11, C-125/11 un C-143/11, EU:C:2012:771, 35. punkts, kā arī 2016. gada 2. jūnijs, C, C-122/15, EU:C:2016:391, 21. punkts).

34 Tiesa arī ir precizējusi, ka atlīdzība, kas tiek kvalificēta kā "darba samaksa", ietver arī atlīdzību, kuru maksā darba devējs saistībā ar darba attiecībām un kuras mērķis ir nodrošināt to, lai darba ņēmēji saņemtu ienākumus pat tad, ja īpašos gadījumos viņi neveic nekādu darbu, kas ir paredzēts darba līgumā. Turklāt fakts, ka šādai atlīdzībai ir darba samaksas raksturs, nevar tikt apšaubīts tikai tādēļ vien, ka, to piešķirot, tiek ņemti vērā arī sociālās politikas apsvērumi (spriedumi, 2004. gada 9. decembris, *Hlozek*, C-19/02, EU:C:2004:779, 39. punkts, un 2016. gada 2. jūnijs, C, C-122/15, EU:C:2016:391, 22. punkts).

35 Turklāt attiecībā uz pabalstu, ko darba devējs izmaksā darba ņēmējam sakarā ar darba attiecību izbeigšanu, Tiesa jau ir konstatējusi, ka šāda veida atlīdzība ir atlikta darba samaksa, ko darba ņēmējam ir tiesības saņemt sakarā ar darba attiecībām, bet kas viņam tiek izmaksāta, izbeidzot darba attiecības, lai ļautu viņam piemēroties jaunajiem apstākļiem, kuri izriet no šādas izbeigšanas (spriedumi, 1990. gada 17. maijs, *Barber*, C-262/88, EU:C:1990:209, 13. punkts, un 2004. gada 9. decembris, *Hlozek*, C-19/02, EU:C:2004:779, 37. punkts).

36 Bez tam saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, lai izvērtētu, vai pabalsts ietilpst LESD 157. panta piemērošanas jomā, tikai noteicošs var būt tikai kritērijs, ka pabalsts darba ņēmējam ir piešķirts viņa darba tiesisko attiecību dēļ, kas viņu saista ar viņa bijušo darba devēju, proti, nodarbinātības kritērijam, kurš izriet no paša minētā panta formulējuma (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2012. gada 6. decembris, *Dittrich* u.c., C-124/11, C-125/11 un C-143/11, EU:C:2012:771, 37. punkts, kā arī 2016. gada 24. novembris, *Parris*, C-443/15, EU:C:2016:897, 34. punkts).

37 Šajā gadījumā no lēmuma lūgt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka pagaidu papildu pabalsta mērķis ir ļaut gados vecākiem darba ņēmējiem, kuri ir nodarbināti ilgu laiku un kuri ir atlaisti no darba ekonomiska apsvēruma dēļ un likumīgi, saņemt pabalstu atbalstam pēc darba attiecību beigām. Šī pabalsta mērķis ir nodrošināt iztikas līdzekļus un palīdzēt pārvarēt grūtības, kas izriet no mazākas darba samaksas saistībā ar jaunām darba attiecībām vai no bezdarba. Minētā pabalsta mērķis ir arī mudināt darba ņēmēju palikt darba dzīvē, sākot jaunas darba attiecības ārpus Vācijā izvietotajiem bruņotajiem spēkiem. Tā it īpaši ir gadījumā, kad savā jaunajā amatā darba ņēmējs saņemt atlīdzību, kas ir mazāka par atlīdzību, kādu viņš ir saņēmis amatā minētajos bruņotajos spēkos, vai pat mazāka par bezdarbnieka pabalstu.

38 Iesniedzējtiesa norāda, ka papildu pabalsts ir īpašs sociāls pabalsts, kas tiek finansēts no nodokļa, kuru Vācijas Federatīvā Republika maksā, pamatojoties uz saviem pienākumiem, kas izriet no *TV SozSich*, ārpus darba attiecībām, kas ir pastāvējušas starp darba ņēmēju un viņa nodarbinātības valsti. Tomēr šī tiesa precizē, ka Vācijas Federatīvā Republika maksā šo pabalstu Vācijas teritorijā izvietoto bruņoto spēku izcelsmes valstu vārdā.

39 Šādos apstākļos šajā gadījumā ir uzskatāms, ka minēto atbalstu *S. S. Bedi* ir piešķīrusi Apvienotā Karaliste savā darba devēja statusā – kā Vācijas Federatīvā Republika, īstenojot Apvienotās Karalistes pārstāvības tiesības, norāda savos rakstveida apsvērumos.

40 Turklāt, tā kā pagaidu papildu pabalsts ir paredzēts tādā koplīgumā, kāds ir *TV SozSich*, kurš attiecas tikai uz īpašu darba ņēmēju kategoriju, proti, darbiniekiem, ko nodarbina Vācijas teritorijā izvietotie bruņotie spēki, tad šo pabalstu reglamentē darba attiecību noteikumi, par kādiem vienojušies darba ņēmējs, kurš saņem minēto pabalstu, un darba devējs.

41 Šajā ziņā minētā pabalsta apmērs tiek aprēķināts, pamatojoties uz pēdējo izmaksāto algu. Proti, kā norāda iesniedzējtiesa, pagaidu papildu pabalsts tiek piešķirts, pamatojoties uz pamatalgu, kāda darba ņēmējam pienācās atlaišanas dienā saskaņā ar *TV SozSich* 4. panta 3. punkta a) apakšpunkta 1) punktu.

42 No tā izriet, ka pagaidu papildu pabalsts veido pašreizēju atlīdzību naudā, ko darba devējs par darbu maksā darba ņēmējam. Tādējādi tā ir "darba samaksa" LESD 157. panta 2. punkta izpratnē. Tātad šis pabalsts ietilpst Direktīvas 2000/78 piemērošanas jomā.

43 Pēc tam ir jāizvērtē, vai *TV SozSich* ar 8. panta 1. punkta c) apakšpunktu ir radīta diskriminācija invaliditātes dēļ, kas ar Direktīvu 2000/78 ir aizliegta.

44 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka atbilstoši šīs direktīvas 2. panta 1. punktam ar "vienlīdzīgas attieksmes principu" tiek saprasta jebkāda veida tiešas vai netiešas diskriminācijas neesamība, kas ir balstīta uz šīs pašas direktīvas 1. pantā izklāstītajiem iemesliem, kuru vidū ir invaliditāte.

45 Attiecībā uz tiešas diskriminācijas esamību saskaņā ar Direktīvas 2000/78 2. panta 2. punkta a) apakšpunktu šāda diskriminācija notiek tad, ja salīdzināmā situācijā pret vienu personu izturas sliktāk nekā pret citu personu, pamatojoties uz kādu no šīs direktīvas 1. pantā minētajiem iemesliem.

46 Šajā gadījumā no lēmuma lūgt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka gan darba ņēmējiem ar smagu invaliditāti, gan citu kategoriju personām ir tiesības uz priekšlaicīgu vecuma pensiju atbilstoši Vācijas likumā noteiktajai pensiju apdrošināšanas sistēmai.

47 Tādējādi pagaidu papildu pabalsta izmaksas izbeigšana situācijā, kad attiecīgā persona atbilst nosacījumiem, lai saņemtu priekšlaicīgu vecuma pensiju vai invaliditātes pensiju atbilstoši likumā noteiktajai pensiju apdrošināšanas sistēmai saskaņā ar *TV SozSich* 8. panta 1. punkta c) apakšpunktu, neattiecas vienīgi uz darba ņēmējiem ar smagu invaliditāti.

48 Šajos apstākļos nevarētu uzskatīt, ka ar šo tiesību normu būtu ieviesta atšķirīga attieksme, kas būtu tieši pamatota ar invaliditāti, Direktīvas 2000/78 1. panta izpratnē, lasot to kopsakarā ar 2. panta 2. punkta a) apakšpunktu, jo tā ir pamatota ar kritēriju, kurš nav nesaraujami saistīts ar invaliditāti (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2013. gada 11. aprīlis, *HK Danmark*, C-335/11 un C-337/11, EU:C:2013:222, 72. un 74. punkts, kā arī 2018. gada 18. janvāris, *Ruiz Conejero*, C-270/16, EU:C:2018:17, 37. punkts).

49 Saistībā ar netiešas diskriminācijas esamību uzreiz ir jānorāda, ka Direktīvas 2000/78 2. panta 2. punkta b) apakšpunkta ii) punktam nav nozīmes attiecībā uz apstākļiem, kādi ir pamatlietā, jo nav apgalvots, ka Vācijas tiesību aktos būtu paredzēts pienākums *S. S. Bedi* darba devējam, kādai personai vai organizācijai, kam ir piemērojama šī regula, veikt atbilstošus pasākumus šīs tiesību normas izpratnē, lai novērstu trūkumus, kādus varētu izraisīt pamatlietā aplūkoto *TV SozSich* normu piemērošana.

50 Attiecībā uz Direktīvas 2000/78 2. panta 2. punkta b) apakšpunkta i) punktu netieša diskriminācija notiek tad, ja acīmredzami neitrāla noteikuma, kritērija vai prakses dēļ personas, kurām tostarp ir konkrēta invaliditāte, atrodas konkrētā nelabvēlīgā situācijā salīdzinājumā ar citām personām, ja vien šis noteikums, kritērijs vai prakse nav objektīvi attaisnota ar likumīgu mērķi un ja vien līdzekļi šī mērķa sasniegšanai nav atbilstīgi un nepieciešami.

51 Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda, ka darba ņēmējiem ar smagu invaliditāti tiek piešķirta priekšlaicīga vecuma pensija atbilstoši likumā noteiktajai pensiju apdrošināšanas sistēmai atkarībā no viņu dzimšanas gada un ka tādējādi viņi parasti saņem pagaidu papildu pabalstu uz laikposmu, kas ir trīs gadus īsāks par laikposmu, uz kādu šis pabalsts tiek piešķirts tāda paša vecuma darba ņēmējiem bez invaliditātes, pirms pēdējie minētie darba ņēmēji iegūst tiesības saņemt priekšlaicīgu vecuma pensiju ilgstošiem dalībniekiem. Šajā gadījumā pagaidu papildu pabalsts *S. S. Bedi* tika piešķirts tikai līdz 60 gadu un 8 mēnešu vecumam, nevis līdz 63 gadu vecumam, kā tas būtu, ja viņam nebūtu smagas invaliditātes.

52 No lēmuma lūgt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka, ņemot vērā priekšlaicīgi saņemtas vecuma pensijas apmēra samazinājumu, kā arī papildu ieņēmumu maksimālo apmēru, kādus darba ņēmējs drīkst gūt kopā ar šādu pensiju, kopējie ieņēmumi tādai personai ar invaliditāti, kura atrodas situācijā, kādā ir *S. S. Bedi*, ir mazāki par kopējiem ieņēmumiem – ko veidotu pagaidu papildu pabalsta apmērs, kam tiktu pieskaitīta atlīdzība, kāda tiktu maksāta saistībā ar jaunām darba attiecībām –, kādus gūtu tādā pašā situācijā esoša persona bez invaliditātes.

53 Šajos apstākļos ir jākonstatē, ka tādā lietā, kāda ir pamatlieta, *TV SozSich* 8. panta 1. punkta c) apakšpunkts rada situāciju, ka darba ņēmēja ar smagu invaliditāti ienākumi laikposmā, kurā viņam ir piešķirta priekšlaicīga vecuma pensija, ir mazāki par ienākumiem, kādus gūst darba ņēmējs bez invaliditātes. Tātad šķiet, ka šajā normā paredzētais noteikums var radīt nelabvēlīgāku situāciju darba ņēmējiem ar invaliditāti un tādējādi radīt atšķirīgu attieksmi, kas netieši balstīta uz invaliditāti, Direktīvas 2000/78 2. panta 2. punkta b) apakšpunkta izpratnē.

54 Šajā ziņā Vācijas valdība un Vācijas Federatīvā Republika, īstenojot Apvienotās Karalistes pārstāvības tiesības, tomēr norāda, ka attiecībā uz dienu, kad tiek iegūtas tiesības uz priekšlaicīgu vecuma pensiju atbilstoši likumā noteiktajai pensiju apdrošināšanas sistēmai, darba ņēmēji ar smagu invaliditāti un darba ņēmēji bez invaliditātes atrodas objektīvi atšķirīgās sākotnējās situācijās attiecībā uz viņu nepieciešamību pēc pagaidu papildu pabalsta. Proti, pirmajiem minētiem tas vairs neesot nepieciešams – atšķirībā no otrajiem minētajiem.

55 Tomēr no Tiesas judikatūras izriet, ka darba ņēmēji, kas pieder pensijas vecumam tuvu esošai vecuma grupai, ir situācijā, kas ir salīdzināma ar to darba ņēmēju situāciju, kuri ir atlaisti, jo viņu darba attiecības ar darba devēju beidzas tā paša iemesla dēļ un tādos pašos apstākļos (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2012. gada 6. decembris, *Odar*, C-152/11, EU:C:2012:772, 61. punkts).

56 Darba ņēmējiem ar smagu invaliditāti piešķirtā priekšrocība, kas ir iespēja saņemt vecuma pensiju agrāk nekā darba ņēmējiem bez invaliditātes, nevar viņus nostādīt īpašākā situācijā salīdzinājumā ar pēdējiem minētajiem darba ņēmējiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2012. gada 6. decembris, *Odar*, C-152/11, EU:C:2012:772, 62. punkts).

57 Šajā gadījumā *TV SozSich* 8. panta 1. punkta c) apakšpunkta piemērošana skar tuvu pensijas vecumam esošus darba ņēmējus, kuri ir atlaisti. Tādējādi darba ņēmēji ar smagu invaliditāti atrodas salīdzināmā situācijā ar darba ņēmējiem bez invaliditātes, kas pieder tai pašai vecuma grupai saistībā ar Direktīvas 2000/78 2. panta 2. punkta b) apakšpunktu.

58 Tādējādi saskaņā ar šo tiesību normu ir jāpārbauda, vai atšķirīgā attieksme, kāda pastāv starp abām darba ņēmēju kategorijām, ir objektīvi un saprātīgi pamatota ar likumīgu mērķi, vai tās īstenošanai izmantotie līdzekļi ir atbilstīgi un vai tie nepārsniedz to, kas ir nepieciešams izvirzītā mērķa sasniegšanai.

59 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pašreizējām Savienības tiesībām dalībvalstīm, kā arī attiecīgā gadījumā sociālajiem partneriem valsts mērogā ir plaša rīcības brīvība, ne tikai izvēloties, kuru no sociālās un nodarbinātības politikas jomā noteiktajiem mērķiem censties sasniegt, bet arī nosakot pasākumus, ar kuriem šo mērķi var sasniegt (spriedumi, 2007. gada 16. oktobris, *Palacios de la Villa*, C-411/05, EU:C:2007:604, 68. punkts, un 2013. gada 26. septembris, *Dansk Jurist- og Økonomforbund*, C-546/11, EU:C:2013:603, 50. punkts).

60 Šajā gadījumā, kā izriet no šī sprieduma 37. punkta, *TV SozSich* paredzēto normu, kas reglamentē pagaidu papildu pabalstu, mērķis ir vismaz daļēji kompensēt ienākumu zudumu, ko izraisījusi atlaišana, un atvieglot attiecīgo personu atkārtotu integrāciju darba tirgū. Šajā saistībā tiesību uz priekšlaicīgu vecuma pensiju esamība atbilstoši likumā noteiktajai pensiju apdrošināšanas sistēmai nodrošina attiecīgās personas ienākumus, attiecībā uz kuriem pagaidu papildu pabalsta izmaksas saglabāšana var nešķist vajadzīga šīs personas aizsardzībai.

61 Tādējādi ir uzskatāms, ka tādā lietā, kāda ir pamatlieta, kompensācijas piešķiršana atlaisto darba ņēmēju nākotnei un atbalsts viņu atkārtotai profesionālajai integrācijai, vienlaikus ņemot vērā nepieciešamību taisnīgi sadalīt ierobežotos finanšu līdzekļus, var tikt atzīti par likumīgiem mērķiem Direktīvas 2000/78 2. panta 2. punkta b) apakšpunkta i) punkta izpratnē (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2012. gada 6. decembris, *Odar*, C-152/11, EU:C:2012:772, 42. un 43. punkts).

62 Šajos apstākļos ir jāatzīst, ka šie mērķi principā ir jāuzskata par tādiem, kas var "objektīvi un saprātīgi" pamatot atšķirīgu attieksmi invaliditātes dēļ.

63 Vēl ir jāpārbauda, vai šo mērķu īstenošanai izmantotie līdzekļi ir atbilstīgi un nepieciešami un vai tie nepārsniedz to, kas ir prasīts izvirzītā mērķa sasniegšanai.

64 Attiecībā uz aplūkojamo *TV SozSich* normu atbilstošo raksturu ir jānorāda, ka pagaidu papildu pabalsta izmaksas izbeigšana darba ņēmējiem, kuri saņem priekšlaicīgu vecuma pensiju, nešķiet nesaprātīga attiecībā uz šī pabalsta mērķi, kas ir pēc darba attiecību beigām sniegt papildu un pagaidu atbalstu, ko darba devējs brīvprātīgi piedāvā bijušo darba attiecību dēļ, līdz darba ņēmējs saņem ekonomisku nodrošinājumu, kas izriet no tiesībām uz vecuma pensiju atbilstoši likumā noteiktajai pensiju apdrošināšanas sistēmai.

65 Tādējādi ir uzskatāms, ka tāda tiesību norma kā *TV SozSich* 8. panta 1. punkta c) apakšpunkts nešķiet acīmredzami neatbilstoša, lai sasniegtu Vācijas sociālo partneru izvirzīto likumīgo nodarbinātības politikas mērķi.

66 Lai pārbaudītu, vai šāda tiesību norma pārsniedz to, kas ir nepieciešams izvirzīto mērķu sasniegšanai, tā ir jāaplūko tās kontekstā un jāņem vērā kaitējums, kas ar to var tikt nodarīts attiecīgajām personām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2012. gada 6. decembrī, *Odar*, C-152/11, EU:C:2012:772, 65. punkts).

67 Attiecībā uz kontekstu, kādā ietilpst *TV SozSich* 8. panta 1. punkta c) apakšpunkts, Vācijas valdība norāda, ka sociālajiem partneriem saistībā ar koplīgumiem nav jāizvēlas taisnīgākais, saprātīgākais vai atbilstošākais risinājums. Tiem esot privilēģijas saistībā ar brīvību iesaistīties sarunās par koplīgumiem saskaņā ar Eiropas Savienības pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 28. pantu.

68 Saskaņā ar Tiesas judikatūru pasākumu, kas veikti koplīguma ceļā, raksturs atšķiras no to pasākumu rakstura, kurus dalībvalstis veikušas vienpusēji likumdošanas ceļā, jo sociālie partneri, īstenodami savas Hartas 28. pantā atzītās pamattiesības iesaistīties sarunās par koplīgumiem, ir parūpējušies par savu attiecīgo interešu līdzsvarošanu (spriedums, 2011. gada 8. septembris, *Hennigs* un *Mai*, C-297/10 un C-298/10, EU:C:2011:560, 66. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

69 Tā kā Hartas 28. pantā pasludinātās tiesības iesaistīties sarunās par koplīgumiem ietilpst Savienības tiesību normās, tās šo tiesību piemērošanas jomā ir jāizmanto atbilstoši šīm tiesībām (spriedums, 2011. gada 8. septembris, *Hennigs* un *Mai*, C-297/10 un C-298/10, EU:C:2011:560, 67. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

70 Veicot pasākumus, kuri ietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā, sociālajiem partneriem ir jārīkojas, ievērojot minēto direktīvu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2011. gada 8. septembris, *Hennigs* un *Mai*, C-297/10 un C-298/10, EU:C:2011:560, 68. punkts, kā arī 2013. gada 12. decembris, *Hay*, C-267/12, EU:C:2013:823, 27. punkts).

71 Turklāt jāatgādina, ka atbilstoši Direktīvas 2000/78 16. pantam dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka tiek pasludināti vai var tikt pasludināti par spēkā neesošiem vai grozīti jebkuri noteikumi, kas ir pretrunā vienlīdzīgas attieksmes principam, kurš ir minēts līgumos vai kolektīvajos līgumos.

72 Attiecībā uz trūkumu, kāds ar *TV SozSich* 8. panta 1. punkta c) apakšpunktu var tikt radīts attiecīgajām personām, ir jānorāda, ka, pēc iesniedzējtiesas domām, šajā normā izraudzītais kritērijs saistībā ar tiesību uz pagaidu papildu pabalsta izmaksas izbeigšanos ir balstīts uz tiesību saņemt priekšlaicīgu vecuma pensiju iegūšanu, neatkarīgi no tā, vai ieinteresētā persona faktiski saņem vecuma pensiju vai ir lūgusi to piešķirt. Tādējādi, kā secinājumu 52. punktā ir minējusi ģenerāladvokāte, pagaidu papildu pabalsta izmaksa beidzas automātiski.

73 Protams, darba ņēmējs ar smagu invaliditāti var būt situācijā, kurā tam raksturīgu iemeslu dēļ viņš dod priekšroku saņemt priekšlaicīgu vecuma pensiju, lai gan, kā izriet no šī sprieduma 52. punkta, *TV SozSich* 8. panta 1. punkta c) apakšpunkta piemērošana principā izraisa to, ka šī darba ņēmēja ienākumi, ja ieinteresētā persona atbilst nosacījumiem, lai saņemtu šādu vecuma pensiju, nav līdzvērtīgi ienākumiem, kādi ir darba ņēmējam bez invaliditātes, kurš saņem pagaidu papildu pabalstu.

74 Tomēr, kā ģenerāladvokāte norāda secinājumu 54. punktā, atšķirībā no darba ņēmēja bez invaliditātes, darba ņēmējam ar smagu invaliditāti, pat ja viņš to vēlas, nav iespējas turpināt strādāt un klāt saņemt pagaidu papildu pabalstu, līdz viņš sāk saņemt vecuma pensiju, kas nav priekšlaicīga.

75 Jāpiebilst, ka personām ar smagu invaliditāti ir īpašas vajadzības, kas saistītas gan ar aizsardzību, kādu prasa viņu stāvoklis, gan nepieciešamību paredzēt šī stāvokļa iespējamu pasliktināšanos. Tādējādi ir jāņem vērā risks, ka personām ar smagu invaliditāti finanšu vajadzības saistībā ar viņu invaliditāti nav prognozējamas un/vai, palielinoties vecumam, šo personu finanšu vajadzības pieaug (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2012. gada 6. decembris, *Odar*, C-152/11, EU:C:2012:772, 69. punkts).

76 Tādējādi sociālie partneri, cenšoties sasniegt likumīgos mērķus, kāda ir kompensācijas piešķiršana atlaisto darba ņēmēju nākotnei un atbalsts viņu atkārtotai profesionālajai integrācijai, vienlaikus ņemot vērā nepieciešamību taisnīgi sadalīt ierobežotos finanšu līdzekļus, nav ņēmuši vērā atbilstošos elementus, kas it īpaši attiecas uz darba ņēmējiem ar smagu invaliditāti.

77 Tādējādi ar *TV SozSich* 8. panta 1. punkta c) apakšpunktu tiek nesamērīgi aizskartas darba ņēmēju ar smagu invaliditāti likumīgās intereses un tādēļ tas pārsniedz to, kas nepieciešams Vācijas sociālo partneru izvirzīto sociālās politikas mērķu sasniegšanai.

78 Līdz ar to atšķirīgā attieksme, kas izriet no šīs *TV SozSich* normas, nevar tikt attaisnota atbilstoši Direktīvas 2000/78 2. panta 2. punkta b) apakšpunkta i) punktam.

79 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2000/78 2. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tādā lietā, kāda ir pamatlieta, tas nepieļauj koplīguma normas, kurās ir paredzēts izbeigt maksāt pagaidu papildu pabalstu, kas tiek piešķirts, lai nodrošinātu pienācīgus ieņēmumus darba ņēmējam, kurš ir zaudējis darbu, līdz viņam ir tiesības uz vecuma pensiju atbilstoši likumā noteiktajai pensiju apdrošināšanas sistēmai, ja šis darba ņēmējs atbilst nosacījumiem, lai saņemtu priekšlaicīgu vecuma pensiju, kura atbilstoši šai sistēmai paredzēta personām ar smagu invaliditāti.

Par tiesāšanās izdevumiem

80 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

Padomes Direktīvas 2000/78/EK (2000. gada 27. novembris), ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju, 2. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tādā lietā, kāda ir pamatlieta, tas nepieļauj koplīguma normas, kurās ir paredzēts izbeigt maksāt pagaidu papildu pabalstu, kas tiek piešķirts, lai nodrošinātu pienācīgus ieņēmumus darba ņēmējam, kurš ir zaudējis darbu, līdz viņam ir tiesības uz vecuma pensiju atbilstoši likumā noteiktajai pensiju apdrošināšanas sistēmai, ja šis darba ņēmējs atbilst nosacījumiem, lai saņemtu priekšlaicīgu vecuma pensiju, kura atbilstoši šai sistēmai paredzēta personām ar smagu invaliditāti.

[Paraksti]

i — Teksta 76. punktā pēc sākotnējās elektroniskās publikācijas ir veikts valodniecisks labojums.